

NỘI TÔI: NGÒI I THƠ Y Đ U TIÊN

Nội tôi là con m t v phú nông giàu có c a v a lúa Thái Bình, n i đ c ông c bán c m t nhà ch a lúa g i lên Hà Nội theo Tây h c. Ra tr ng, nh s thông minh, tính c n tr ng và nh t là vi t ch r t đ p, n i đ c c B ng nh n Nguyễn Can M ng nh n làm th ký. C B ng nh n gi ch c đ c h c t nh Nam Đ nh, khi v h u c d y môn Hán văn t i Đ i h c Văn khoa Hà Nội. N i s p x p bài d y đ c lên l p và hi u đ i các bài vi t chuyên v v n ch ng Trung Hoa và văn c Vi t Nam c a c đ g i đ n các t p chí Nam Phong, Đông D ng.

N i là ng i thanh l ch, trang ph c màu s c t ng x ng t áo qu n đ n caravate, giày. N i đi làm b ng xe đ p martin đ c lau chùi bóng loáng. Cu i tu n, n i cùng các b n đ ng s đánh tôm hay đi hát cô đ u. Cu c s ng th i thanh xuân c a n i th t phong l u, hào s ng.

Năm 1954, n i và đ i gia đình vào Nam. Ông c nghĩ mình đã già l i ti c c a nên l i, b đ u t vì t i đ a ch , ch u c nh chia ly đ n lúc m t không nhìn đ c v con.

Vào Nam, n i làm t ng giám th c a m t ngôi tr ng l n thu c giáo h i Ph t giáo. Cái uy c a n i khi n h c sinh không dám vi ph m n i quy c a tr ng. N i am hi u Ph t pháp, có l n n i trong ban t ch c cu c thi Ph t h c c a Mi n Trung dành cho c sĩ t i gia

Con cháu trong nhà sống nếp nếp: chăm chỉ học hành, không được coi là đứa lười hay đờn hàng rào nói chuyện vụng qua vụng hàng xóm... Bà nội chỉ nghe tiếng xe cộ qua con ngõ dẫn vào xóm, mới dắt nội lên nấu canh hay đổ chảo thịt nóng xào rau. Khi nội rửa tay chân, mới mũi xông thì thức ăn vụng chín tới. Nội đòi hỏi mẹ vì ceph hoàn hảo.

Năm 1975, nội trở thành người thợ dệt, tha phụng lụa n th hai, khai khẩn đất t n vùng Lan Hanh - Di Linh; lập nghiệp trong khu rừng già trên cao nguyên Lâm Viên. Hai người con nội n c a nội đi tù c i t o, cô chú nh h n b h c ra đ i m u sinh. Bà nội chỉ u kh cùng nội chỉ ng h n năm thì m t b i c n s t rét ác tính c a vùng đất m i khai phá. Nội th ng t i c ng i b n đ i chia b i s ng t b ng m t tr n đầu th a s ng thi u ch t sau l 49 ngày c a bà nội.

M nh đ t mà nội ra công khai phá b tr ng đ ng, trong cái r i có cái may, nội và gia đình tr l i thành ph . T đó, nội tr v làm công vi c mà ngày x a “sĩ phu B c Hà “ không bao gi nghĩ đ n, b i chỉ dành riêng cho ph n : trông nom con cháu, coi nhà và n u c m.

Ban ngày nhà v ng v , người l n đi làm, k ch y ch ; đ n tr a ho c t i m t m i v nhà. Nội n nhà trông chỉ đám cháu nội, người non ch c đ a.

Lên chỉ ng b n tu i, l n l t đ a này nội t i p đ a kia, nội đ y v lòng cho cháu, đ n khi vào l p m t m i đ t h c. L p h c c a nội tr i dài h n m i năm; m i năm chỉ ng 2,3 h c sinh, khi đồng nh t là 5 tr .

Tr trong nhà t i tu i h c, m c a nó làm m t mâm xôi, trái cây đ n i kh n làm l khai tâm c u mong h c hành t n t i. M tr chu n b thêm 2 cu n v , cây bút chì, cây bút m c và gói m c màu tím,

Nội pha m c v i n c l nh vào bình m c b ng nh a có chỉ c ph u hình ch V đ không b đ . Cây bút m c có chỉ c qu n b ng g , ph n đ u có mi ng thi c đ g n ngòi bút. Nội đ dành m t h p bút ngòi lá tre có nét đ m nh t và chu t bút chì nh n b ng con dao nh . Ph n mình, nội có cây bút nguyên t màu đ đ vi t m u; sau này khi m t h i m , nội l y c ng chỉ vót nh n đ khi vi t có nét đ m nét thanh.

Nội không theo chương trình sách giáo khoa mà dạy theo cách nội học khi còn nhỏ. Nội viết vào vở tập đọc, từng bài chương 4,5 chương theo thói quen của bạn học cái. Hôm tập nhận chữ, nội cho ghép vần để nhận giọng: ba, bà, bá, bô, bã, bô... để nhận vần đôi: bàn, hoa...vần ba; lách xách ch... Dạy hát vần, nội cho học những bài thuộc lòng dạy để làm con trong nhà, làm người ngoài xã hội, và sinh hoạt trong trường, khả năng sáng học ngày. Cách dạy có để nhận hiểu nghiêm giúp chúng tôi viết chính tả ít sai,

Nội ghi nét số dọc, số ngang vào vở tập viết. Ban đầu cháu đọc theo chữ của nội, khi nào cầm tay mẹ qua viết thì để nhận viết mẹ. Nội dạy viết chữ i, t trước cầm tay mẹ cho o, a. Chữ viết mẫu ở hàng trên cùng, phía trong nội cầm đánh dấu để nhận nhìn theo viết. Phần dưới trang vở nội dạy chữ số,

Công việc của giáo viên lớp 1 từng học chương để nhận những vô vàn khó khăn với nội tôi: bậc trí thức thời vua chúa, công chức đình của nội tởm do, nay đã gần 70 tuổi, tay bắt đầu run, mắt mờ và đám cháu lau chau thì tìm mẹ cách để câu giờ, trốn học.

Buổi sáng, sau thời khóa từng Kinh Pháp Hoa, nội ăn sáng, từng học tách trà nóng và rót vài hũ nước vào nội chỉ bàn ghế như để góc phòng khách. Bên cạnh là chiếc bàn hình chữ nhật để tiếp khách và cũng để làm bàn học cho chúng tôi.

Đám trẻ con ăn cơm rồi chỉ chút xì dầu, đôi khi có vài tốp mẹ, thỉnh thoảng để thay mì gói, bánh mì hay gói xôi. Ăn xong, chúng ngồi vào bàn học. Những chiếc ghế gỗ có lưng tựa của bố mẹ nội để ở bàn để để sát từng học thay vào những chiếc ghế để

Buổi học từng bắt đầu bằng tập đọc. Giảng nội sang sáng, nhận nhà phụ âm, vần khó để. Buổi thời vào từng học, chúng tôi tập đọc với các âm chủ của những miến Bắc. Nội để để để để, cháu để để để để khi thuộc mẹ thôi. Hôm sau trước khi học bài mới, nội ôn lại tập bài để. Nhờ sự kiên trì của nội, chúng tôi mau biết viết chữ.

Để nhận nhận viết, nội cúi người xuống, cầm tay cháu giữ nét cho để. Mái tóc nội dài, bậc phụ trên mái để xanh tóc để. Để cháu chú ý viết, không bẻ phân tâm, nội dạy:

-Hết lên xò xuống, hết lên, chòm mọt cái (viết chữ i)

-Hết lên , xò xuống, hết lên, gòch ngang (Viết chữ t)

Cháu vò a viết vò a đóc. nôi ung dung người nhìn. Tôi gòn tròa, nôi sò đò chúng tôi tò hóc. Nôi ra quét sân, xuống bốp đót nôi còm, thònh thòng lòi nói vòng lên nhóc chúng tôi viết bài. Con đòng luồn tò phòng khách xuống bốp, nôi đi lên xuống không biết bao lòn.

Nôi nòm lòng câu “nhót nam viết hòu, thòp nôi viết vô” nên đóc biết thòng anh Ba con bác cò. Phòn vì anh là cháu đích tôn, phòn nôi còm thòng cho anh lên tòi 8 tuôi mòi biết đóc mọt cha.

Anh Ba nghòch ngòm ít khi bòn nôi la. Chúng tôi lò đò mọt hay làm gì sai, năn nò anh nhòn tòi giùm, nôi rỳ sò ròi bò qua. Trên đòu tò chề, nôi gác chióc roi mây và mọt thanh tre dùng đò rang đòu phòng mà chúng tôi gòi : roi mọt thành ba, bòi phía đòoi thanh tre đòoi tách ra làm 3 nhánh. Cây roi đò răn đò chò ít khi phòi dùng đò n

Lòp hóc lau chau không nòn nòp bòi trò chò a đòn 6 tuôi. Đò a ngòi nghiêm hóc; kò vò a viết vò a thè lòi, nòoi c mòi thò lò chòy gòn tòi miòng, mọt mòi tay chân lem nhem màu mọt tím. Thònh thòng chúng lòi câu gòi :

-Nôi òi! Cháu mọt đi vò sinh.

Thò là cò bòn xuống bốp, chui vào đòng mùn cò a lóc cà rọt cho ngò a ăn. Cò nào còn nguyên cho vào miòng nhai. Nôi chò mòi, quát to, chúng mòi chòy lên, vòng chióc màn sáo gò kêu lanh canh.

Nhiòu hôm, trònh ngòi bàn còu không vò a mông nên có chióc bò đò ngoài. Vòng bóng mòi, lòi gòi:

-N i i, cháu xong r i.

N i t t lau d n cho cháu. Đôi lúc anh c Ba cao gi ng:

- xong r i thì ăn đi.

Th là đ a nh khóc lóc, gi n d i, làm n c nhà.

Khi chúng tôi vào l p 1, n i tr v v i cô giáo. M i đ u năm, n i t n chân cháu đ n tr ng r i quay v . Cu i năm, n i ch t đ u ngõ, m t n i t i c i vì cháu sáng d ôm ph n th ng trên tay. N i không ch u vào tr ng d l :

-H đ c di n v n dài, ông nghe phát m t.

Năm 2000, n i đau r t n ng, chung quanh n i không có đám cháu cũng là h c trò năm x a b i chúng đ nh c x ng i hay v Sai gòn h c. Đ u hè, n i v c i Ph t trong s ti c th ng c a m i ng i. Cu i hè, đ a cháu ngo i mà n i kh công r n cho b t ng ng ngh u, đ ng tr c m ph n c a n i:

-Ông ngo i i ! Con đ u đ i h c r i nè.

R i ch m l a đ t t báo in k t qu đ u vào tr ng đ i h c Bách Khoa và tr ng Kinh T . L n kh i tr ng bay lên cao m ng t ng có n c i c a n i.

Trong t sách gia đ i nh có m t cu n s đ ng t nh ng quy n t p h c v lòng mà n i vi t m u. Đ ã g n 40 năm, gi y đ i màu vàng, m c đã phai, nh ng v n còn nét ch n i c ng cấp vi t bài

học thu học lòng dẫu y đâu làm con trong nhà, làm người ngoài xã hội, và sinh trưởng thành, kể
năng sống hàng ngày

Một trời và một đất

Anh chàng gà đã gáy

Người trời đất là tôi

Nên em vùng thành đất

Nghiêng mình tập thể dục

Theo đúng như lời yêu

Tập luôn mỗi năm phút

Rồi rồi a mọt, đánh răng

Ch i đ u, m c qu n áo

Xong xuôi r i b y gi

Chào m cha đi h c

K o t i b n đ ng ch

20.3.2019

Ph m Mai H ng

(DALAT)

